

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 12.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 29. januarja 1941

Cena posamezni
številki din 150

Konferenca o zunanji trgovini

Za 7. februar je sklicana v Beogradu v direkciji za zunanjo trgovino velika konferenca o naši zunanji trgovini. Za konferenco vlada v vseh naših gospodarskih krogih največje zanimanje, saj je od dobrega razvoja naše zunanje trgovine odvisno vse naše gospodarsko življenje. Če se ne razvija uvoz tako, kakor bi se moral, trpi industrija, ker ne dobiva potrebnih surovin. Trpi pa iz istega razloga tudi vsa obrtna delavnost v deželi. Če ni uvoza, zaostaja trgovina, vse prebivalstvo pa trpi zaradi pomanjkanja vsakovrstnega in nujno potrebnega blaga. Na drugi strani pa nastajajo enako težke posledice, če zastane naš izvoz. Vsa agrarna proizvodnja trpi v tem primeru zaradi slabih cen in rentabilnost kmetijstva ter živinoreje pade. Prav tako pa more imeti najtežje posledice zastoj izvoza lesa, saj žive cele pokrajine od lesa in njegove prodaje v tujino. Poleg tega pa brez izvoza tudi ni uvoza, ker izvoz plačuje uvoz.

Zato je naravno, da vlada pošle v gospodarskih krogih za sklicano konferenco največje zanimanje in da se zlasti poudarja želja, da bi bili v zadostnem številu povabljeni na konferenco tudi naši praktični gospodarski ljudje, zlasti iz vrst trgovstva. V tem vidijo gospodarski krogi prvi pogoj, da bo konferenca res uspešna.

Kajti sedanji razvoj naše zunanje trgovine je pokazal, da se konstituiranje in dirigiranje zunanje trgovine mnogo preveč kaže v njenem birokratiziranju. Predpisi se vedno bolj množe in ne vedno ravno srečni predpisi, kar dokazuje naglo razveljavljanje nekaterih predpisov. Poleg tega se nalagajo zunanji trgovini razna nova bremena, se zahtevajo kavicije in posebne pristojbine, ki jih prej ni bilo in ki bistveno slabšajo pogoje za uspešno zunanjo trgovino. Tudi monopolizacija zunanje trgovine za nekatere predmete ni dala posebno razveseljivih rezultatov. Pričakovalo se je, da bo novo dirigiranje zunanje trgovine veljalo samo končnemu namenu zunanje trgovine, sedaj pa se vidi, da se hočejo nekateri uradi in ustanove polastiti samega zunanje-trgovinskega posla. To pa gre vsekakor predaleč, ker niso te ustanove za zunanje-trgovinski posel niti za dosti dobro pripravljene. Konferenca o naši zunanji trgovini naj bi zato imela zlasti ta namen, da odpravi vse nepotrebne ovire v zunanji trgovini in da bi tudi kontroliranje zun. trgovine njen razvoj olajšalo, ne pa otežkočalo.

Potrebno pa je misliti tudi na to, da se naši zunanji trgovini odpro novi trgi. Nekaj se je v tem oziru sicer že storilo in ustvarjena je bila možnost za zamenjavo blaga s Sovjetsko Rusijo in tudi s Turčijo. Toda to še vedno ne zadostuje, zlasti še, ker tudi ta zamenjava še ni prosta vseh ovir.

Končno pa bi bil tudi že čas, da bi se naše brezpogodbno stanje z različnimi državami nehalo, zlasti s čezmorskimi. Je sicer res, da so čezmorski uvozi in izvozi danes močno otežkočeni, vendar pa ne nemogoči. Saj more še celo Švica prevažati blago na svojih parnikih v čezmorske države in iz teh uvažati njej potrebno blago.

Pa tudi če bi bila trgovina s čezmorskimi državami trenutno nemogoča, bi vendarle že lahko začeli delati na to, da bomo imeli sklenjene trgovinske pogodbe z državami, ki so za našo zunanjo trgovino važne, da bi mogli takoj, ko se zopet odpre čezmorska trgovina, v polnem razmahu začeti trgovati s temi državami. Odlo-

čilne važnosti bo takrat, kako hitro si bo mogla katera država ustvariti nove trgovske zveze. Zato pa je treba, da se že sedaj začnemo pripravljati na ta čas in da sklenemo trgovinske pogodbe z državami, ki prihajajo za našo zunanjo trgovino posebno v poštev. To velja zlasti za Španijo in Argentino.

Konferenca v Beogradu naj omogoči zunanji trgovini nov razmah, naj jo oprosti vseh nepotrebnih spon in vse gospodarstvo države bo potem krepkeje zadihalo. Zato pa naj dobe na konferenci odločilno besedo gospodarski ljudje, ki naj spravijo vse uradne predpise v sklad s praktičnimi potrebami.

Seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj

za dravsko banovino bo v četrtek 30. t. m. ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Trgovski dom, Gregorčičeva 27.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Razprava o novi uredbi o zbornicah.
3. Slučajnosti.

Vsi člani glavnega odbora naj se seje zanesljivo udeležijo.

Zveza trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani.

Predsednik: Stane Vidmar s. r.
Tajnik: Dr. Ivko Pustišek s. r.

Pozor trgovci krškega sreza!

Sresko načelstvo Krško,
dne 24. I. 1941.

Štev. 98/9.

Odločba.

Na podstavi odredbe kraljevske banske uprave v Ljubljani z dne 14. I. 1941 VIII/K št. 106/41 (Sl. l. 49/6—41) je razveljavljena tuk. odločba z dne 26. IX. 1940 št. 9528/77.

Radi navedenega opozarjam vse trgovce na drobno, da bom vse prekrške gorenje odredbe kaznoval po čl. 9 uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije.

L. S.

Sreski načelnik: Dr. Tomšič I. r.

Gori citirana odredba o maksimalnem bruto zaslužku v trgovini na drobno, ki velja za vso banovino, je bila natisnjena na peti strani »Trgovskega lista« št. 7 z dne 17. januarja 1941.

Združenje trgovcev za srez Krško.

Združenje trgovcev v Brežicah

opozarja svoje člane, naj do 4. februarja t. l. vložijo davčno napoved za pridobitno, rentnino in davek na poslovni promet.

da se sploh ne bodo pokazale. Ves sloves filmskih zvezdnikov bo ugasil, če listi ne bodo dali temu slovesu potrebne publicitete.

Pa tudi s tem bi morala računati kinogledališča, da je res dobrih filmov zelo malo, tem več pa slabih. Če bi začeli časopisi dosledno odkrivati vso duševno revščino le premnogi filmov, mora nujno slabo vplivati na obisk kinogledališč.

Tudi to je zmotna kalkulacija ljubljanskih kinogledališč, da more časopisno reklamo nadomestiti reklama po radiu. Ne glede na to, da je reklama, ki dela z vidom, neprimerno močnejša od reklame s sluhom, ni niti primeroma tako mnogo radijskih poslušalcev kot časopisnih bralcev. Zlasti pa je silno manjše število poslušalcev radijskih objav kot pa bralcev, ki vsaj bežno prelete časopisne reklame.

Naš list ne objavlja nobenih kino-reklam in zato smo čisto brez interesa za kino-reklame. Pišemo torej popolnoma objektivno. Velika zmotna je, da morejo kinogledališča pogrešati časopisno reklamo, še večja zmotna pa je, da bi mogli najti cenejšo in učinkovitejšo reklamo, kakor je časopisna reklama.

Usnjarski obrati morajo reducirati obratovanje Nepotrebno pomanjkanje surovih kož

Zveza industrijcev je naslovila na g. bana dr. Natlačen naslednjo tehtno utemeljeno spomenico, iz katere navajamo:

Še preden je nastalo občutnejše pomanjkanje surovih kož, je Zveza industrijcev opozorila na to nevarnost ter predlagala potrebne ukrepe. Zlasti je predlagala, da se nujno organizira nakup in razdelitev surovih kož ter da se določi maksimalne cene tako za surove kože kakor tudi za izdelano usnje. Dočim je cene urad za kontrolo cen v Beogradu po dolgotrajnem oklevanju, ko so cene na trgu še nadalje rapidno naraščale, končno maksimal, je ostal naš predlog po enotni organizaciji nakupa glas vpiljočega v puščavi. Enostranski ukrep maksimiranja cen brez istočasne organizacije nakupa je imel za posledico, da je blago zginito s trga ter da so si naši usnjarski obrati v zadnjem času le z veliko težavo mogli priskrbiti kvečjem le malenkostni del potrebne jim surovine. Medtem ko so ostali naši obrati brez surovin, pa moramo mirno gledati, kako se izvažajo surove kože iz banovine. Ugotovljeno je tudi tihotapstvo surovih kož čez državno mejo. Razume se, da lastniki surovih kož izkoriščajo nastali položaj ter zahtevajo višje cene, kakor so maksimirane, oziroma da zadržujejo blago na zalogi. Pod silo razmer nudi proizvajalci usnja za surovo kožo tudi višje cene, samo da pridejo do surovine.

V konkretnih primerih je bilo ugotovljeno, da so se prodajalci surovih kož formalno sicer držali maksimiranih cen, da so pa zahtevali posebno nagrado po din 2— in več za kg ter niso hoteli skleniti kupčije, ako kupec ni pristal na tako nagrado. Večkrat se izigravajo veljavni predpisi o maksimiranih cenah tudi na ta način, da se obenem s surovimi govejimi in telečjimi kožami prodajo tudi svinjske kože, katerim cena ni maksimirana, ter se zahtevajo za svinjske kože toliko višje cene, da krije prodajalec razliko v ceni pri govejih oziroma telečjih kožah.

Dočim je ban banovine Hrvatske vsa ta vprašanja uredil z naredbo o poslovanju usnjarske stroke, ki je bila pred nekaj dnevi izdana, je ostalo to vprašanje za ostale pokrajine naše države nerešeno. In vendar je sedanje stanje nevzdržno ter zahteva nujne ureditve. Posamezni obrati so že morali skrajšati obratovanje ter bodo neizogibno sledile nadaljnje redukcije, ako ne pride pomoč.

Ker ni pričakovati, da bi se to vprašanje v doglednem času uredilo za vso državo, smo mnenja, naj se izdajo potrebni ukrepi vsaj za območje dravske banovine.

Predvsem je potrebno, da se do nadaljnjega prepreči izvoz surovih kož iz banovine. Nadalje je treba nujno ustvariti ustanovo, kateri bo poverjen nakup surovih kož ter razdelitev na usnjarske obrate.

Konkretno predlagamo, da se izdajo na osnovi čl. 2 uredbe o ureditvi blagovne prodaje z dne 8. novembra 1940 (»Službeni list« št. 91) te odredbe:

1. Za vsak okraj se določi pooblaščen zbiralec surovih kož. Za okrajne zbiralce surovih kož naj se določijo le osebe, ki imajo obrtno pooblastilo za trgovino s surovimi kožami ter se s to trgovino tudi dejansko bavijo v večjem obsegu. Okrajni zbiralci surovih kož naj se imenujejo po zaslusanju Zveze trgovskih združenj ter Zveze industrijcev.

2. Mesarji, mesne industrije, klavnice in zasebniki so dolžni prodati surove kože samo trgovcem, ki imajo pooblastilo za trgovino s surovimi kožami, in to v mesecih april-oktober v teku 12 ur, v mesecih november-marec pa v teku 48 ur po izvršenem odtju. Trgovci s surovimi kožami so dolžni v roku 8 dni staviti pooblaščenemu okrajnemu zbiralcu vse prevzete surove kože na razpolago.

Po predlogu Zveze trgovskih združenj določajo občna upravna oblastva prve stopnje posameznim trgovcem s surovimi kožami okolišče, v katerih so oni izključno upravičeni prevzemati kože ter jih staviti določenemu okrajnemu zbiralcu kož na razpolago.

Napačna kalkulacija ljublanskih kinematografov

Ljubljanski premierski kinematografi so sklenili najprej, da zaradi zvišane inseratne pristojbine ljubljanskih dnevnikov reducirajo svojo inseratno službo in da bodo vse reklame objavljali le v dveh dnevnikih: v »Slovenec« in »Slovenskem narod«. Kasneje pa so menda ta sklep spreminili, ker sedaj sploh ne objavljajo v nobenem ljubljanskem dnevniku svoje reklame.

Priznamo, da je zaradi pretirano visokih davščin položaj kinematografskih podjetij v resnici zelo težaven. Vseeno pa mislimo, da je bil sklep ljubljanskih kinematografov silno ponesrečen in da ne bo njih položaja prav nič zboljšal, temveč narobe poslabšal. Kajti nesporno je, da je časopisna reklama še vedno najcenejša in najbolj učinkovita. Časopise berejo vsi in prav gotovo se razširijo v vsej javnosti samo tiste vesti, ki jih objavijo časopisi. To se je še na vsem svetu izkazalo, in tudi v

Ljubljani ni drugače. Časopisne reklame kinematografi ne morejo nadomestiti z nobeno uspešnejšo reklamo. Če mislijo drugače, je to njih velika zmotna.

Druga velika zmotna pa je, če mislijo, da morejo biti brez reklame. Film ne more živeti brez reklame in samo nekoliko najpustiti zanimanje javnosti za filme, pa se že more zmanjšati obisk kinogledališč. Kinogledališča potrebujejo vedno novo zanimanje občinstva za filme, to zanimanje pa jim morejo dati le časopisi. Po vsem svetu zato kinogledališča in filmska podjetja ne prestanjo inserirati v časopisih, tudi za filme, ki tečejo po 4 in več tednov. Kajti ravno dolgo predvajani filmi dajo velik dobiček.

Pa še na nekaj so pozabila filmska podjetja. S svojim napačnim sklepom so si ustvarili v časopisih neugodno situacijo. Če se slabe posledice tega ne pokažejo takoj vidno, naj kinopodjetja ne mislijo,

Uredba o obrtni zbornici v Ljubljani

Objavili smo besedilo nove uredbe o ustanovitvi obrtne zbornice v Ljubljani. Kakor pa je sedaj razvidno iz objave uredbe v »Službenih novinah«, se je besedilo načrta uredbe nekoliko spremenilo. Najvažnejša sprememba je, da se imenujejo 15 dni po objavi uredbe predsednik, podpredsednik in svetniki ne le novi obrtni zbornici, temveč tudi stari Trgovsko-industrijski zbornici.

Drugače tudi biti ne more, ker vendar ne gre, da bi likvidacijo osebnih in materialnih odnošajev urejala pri eni zbornici predsednik in zbornični svet, pri drugi pa komisar.

Ostala pa je v veljavi določba, da morata novi zbornici prevzeti osebnosti Zbornice za TOI. Gospodje, ki so zahtevali ustanovitve samostojne obrtne zbornice, so namreč bili odločno proti tej določbi, čeprav ni mogoče proti njej navesti prepričujočih razlogov.

Zastopnikom velikoprodaje soli v dravski banovini

Cujemo, da vabi g. Radan posamezne zastopnike velikoprodaje k sebi v Zagreb in da skuša z njimi doseči individualne dogovore.

Svarimo vse gospode zastopnike velikoprodaje soli, da takšnih individualnih dogovorov ne sklepajo in jih opozarjamo, da je še vedno v veljavi sklep z dne 15. novembra 1940. v Celju in da je samo takrat izvoljena delegacija upravičena sklepati nov dogovor. Ta izvoljena delegacija je tudi zelo delavna ter more računati na popoln uspeh svoje akcije. Individualni dogovori bi mogli vsej akciji zelo škodovati in zato ponovno opozarjamo vse zastopnike velikoprodaje soli v dravski banovini, da individualnih pogodb ne sklepajo.

Zaračunavanje marke

V prejšnji številki smo objavili članek g. A. B., ki pa je bil v svojih izvajanjih nekoliko nejasen in bi se mogel njegov članek razlagati napačno.

Uvozniki morajo namreč novo naročeno blago plačevati po polnem novem tečaju marke, t. j. po 17'82 din in se je zato za uvoznike klirinška marka dejansko podražila za 20%. Samo staro blago se plačuje deloma še po starem tečaju. A kmalu se bo ves uvoz plačeval le po novem tečaju.

Točno pa je, da izvozniki ne dobe plačane vse vsote pri polnem novem tečaju marke in da so torej izvozniki znova prikrajšani.

Pristojnost novega ministrstva za oskrbo in prehrano

Izvajanje vseh določb pravilnikov, naredb, navodil in odredb, ki se nanašajo na preskrbovanje prebivalstva, kontrolo cen, zatiranje draginje, za kar sta bila dosedaj kompetentna minister za trgovino in industrijo ter minister za socialno politiko in ljudsko zdravje, preide z dne muveljavljanja uredbe o ustanovitvi ministrstva za oskrbo in prehrano na to ministrstvo.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 23. januarja je objavil: Ukaz o imenovanju ministra za oskrbo in prehrano Protića St. dr. Milana — Naredbo o kontroli uvoza tehničnih masčob rastlinskega in živalskega izvora, kopre, kolo-tonije in voska — Naredbo o kontroli uvoza premoga, koksa in briketov iz tar. št. 169/1., 2., 3., 4. in 5. carinske tarife — Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika za izvrševanje zakona o drž. trošarinah — Spremembe in dopolnitve v pravilniku za izvrševanje zakona o sodnih taksah — Navodilo k uredbi o 1%nem prispevku za narodni invalidski fond — Naredbo o odpiranju in zapiranju pogostinskih podjetij v dravski banovini.

Inozemski kapital v naši industriji

Izšla je knjiga o industriji Jugoslavije v letih 1918. do 1938. V tej knjigi piše njen avtor Stevan M. Kukoleča tudi o vlogi tujega kapitala v naši industriji. Med drugim konstatira, da inozemski kapital prodira v naše najbolj dobičkonosne industrijske panoge, kar je na vse zadnje tudi razumljivo, saj nalaga svoj denar v naše gospodarstvo edino iz razloga, da doseže čim boljše obrestovanje. Nato navaja Kukoleča podatke o višini investiranega tujega kapitala v razne naše industrije.

Po oceni Kukoleče je vložil tuji kapital v 1.418 naših industrijskih podjetij deloma v obliki glavnice deloma pa kot finančne kredite v:

	milij. din
rudarstvo in topilništvo	
industrijo	292'3
živilsko	87'8
mlinsko	23'3
kmetijsko	74'5
kemično in destilacijo	
nafto	673'0
lesno	307'8
usnjarsko	4'6
tekstilno	157'0
električne centrale	942'2
cementno in boksitno	221'7
kovinsko	246'9
hotelsko	7'0
transportna podjetja	349'7
trgovino	175'5
kreditne ustanove	262'1
zavarovalnice	41'6
skupno	4.571'3

Od te vsote odpada na glavnice 3.282'3, na finančne kredite pa 1.288'8 milijona din.

Avtor pripominja, da sicer te številke niso popolnoma natančne, vendar pa so toliko natančne, da nudijo zanesljivo sliko o udeležbi tujega kapitala v naši industriji. Če se vsota 3.282'3 milijona din, kolikor znaša glavnica tujega kapitala v naši industriji, primerja z vsemi investicijami v naši industriji (v nepremičnine, stroje in opreme), ki se cenijo na 13.055'5 milij. din, potem doseže udeležba tujega kapitala (brez finančnih kreditov) v naši industriji 25%.

Druga tabela avtorja navaja udeležbo tujega kapitala v glavnici naših industrijskih delniških družb po narodnosti kapitala.

Tujega kapitala je bilo:	v milij. din	v %
francoskega	820'9	25'01
angleškega	570'7	17'38
ameriškega (USA)	490'4	14'95
nemškega in češkega	365'6	11'13
italijanskega	310'3	9'45
belgijskega	243'4	7'41
švicarskega	194'2	5'91
iz Monaka	107'0	3'25
nizozemskega	72'7	2'20
švedskega	42'6	1'30
madžarskega	42'6	1'30
luksemburškega	19'4	0'59
romunskega	1'5	0'11
danskega	0'03	—

Te številke veljajo za leto 1937. in 1938. ter je gotovo, da so se v zadnjem času precej spremenile. Tako je delež nemškega in italijanskega kapitala zelo narastel, dočim je delež francoskega in angleškega padel.

Avtor razpravlja nato o vplivu tujega kapitala na posamezne industrijske panoge ter ugotavlja:

Posebno močan je vpliv tujega kapitala na trgu surovin in pogonskega materiala. Zlasti močan je vpliv tujega kapitala na naš trg s trdim kurivom, ker odpada največji del produkcije naših premogovnikov na one premogovnike, ki so v tujih rokah.

Neenakomeren je vpliv tujega kapitala na trg s surovinami. V živilski industriji je zelo majhen, prav tako ni posebno močan v lesni, tem močnejši pa v tekstilni, kjer je 18'52% podjetij last tujcev, v njih kapitalu pa so tuji udeleženi celo z 41'56 odstotka. Prav ta-

ko močan je tuji kapital v konfekcijski industriji. Neznaten je vpliv tujega kapitala v usnjarski industriji, zelo velik pa v kovinski, kjer odpade 39'28% pod tujo kontrolo, tuje investicije v teh tovarnah pa dosegajo celo 56'88%. Na kovinsko industrijo polaga torej tuji kapital posebno važnost.

Velik je tudi vpliv tujega kapitala v strojni industriji, kjer je 24'24% podjetij v njegovih rokah, po kapitalu v teh podjetjih pa znaša udeležba tujega kapitala celo 54'99%.

V kemični industriji je 10'88% pod tujo kontrolo. Investicije tujega kapitala v kemično industrijo pa dosegajo 52'64% vseh investicij v tej panogi. Zanimivo je tudi to, da je vpliv tujega kapitala najmočnejši baš v naših največjih tvornicah.

Pri tem pa je treba upoštevati še to, da je vpliv tujega kapitala v naši industriji v resnici močnejši,

kakor pa bi mu šel po njegovi dejanski kapitalni udeležbi.

Celotna slika dejanskega vpliva tujega kapitala v naši industriji bi bila naslednja:

	v odstotkih
živilski	34'86
alkohola in alkoholnih	
pijač	17'39
tobačni	—
industriji olja	15'23
kemični	78'40
kavčuka	48'29
lesni	54'65
papirni	40'01
tiskarski	3'51
usnjarski	30'64
tekstilni	60'73
konfekcijski	50'78
električne centrale	42'12
mineralnih olj	60'48
nekovinskih rudnin	60'77
proizvodnji kovin	97'55
predelavi kovin	48'80
proizvodnji strojev	81'69
drugih	77'55

Iz razzodbe drž. sveta

št. 22347/40 z dne 26. oktobra 1940.

Obdačevanje industrijskih podjetij, ki opravljajo tudi trgovske posle

Po odredbi I. dela toč. 1/b čl. 86. zakona o neposrednih davkih znaša stopnja, po kateri se osnovni davek zaračunava industrijskim podjetjem 11%. Po določbi 3. odstavka istega čl. 86. »v primeru, da veljajo davčne stopnje pod a), b) in c) za istega davčnega zavezanca, se uporablja za vse samo višja davčna stopnja.« Iz te zadnje določbe sledi, da se osnovni davek zaračunava po stopnji 12% v vseh primerih, ko opravlja davčni zavezanec, ki bi sicer spadal pod nižjo davčno stopnjo, še kakšne posle, za katere velja višja davčna stopnja osnovnega davka 12%.

V zapisniku o omenjenem pregledu posl. knjig pritožbene tvrdke pa se je ugotovilo, da opravlja podjetje poleg prometa z lastnimi proizvodi tudi promet s tujim kupljenim blagom. Ta ugotovitev zapisnika se v tožbi ne pobija, vendar pa se navaja, da bi se moral podjetju kljub temu odmeriti osnovni davek po davčni stopnji za industrijska podjetja, ker da je iz-

delano blago bilo nabavljeno od tretjih oseb in torej pomeni samo potrebno dopolnitev poslovanja. V tem primeru torej ni sporno, ker se to tudi v tožbi potrjuje, da podjetje kupuje tudi gotovo blago od tretjih oseb in to blago prodaja naprej v istem nepredelanem stanju. Ker pa se po citiranem zakonskem predpisu uporablja nižja stopnja osnovnega davka samo za podjetja, ki opravljajo samo industrijsko poslovanje in ker se po veljavnih gospodarskih načelih smatra kot industrijsko podjetje samo ono, ki surovine, polfabrikate in tudi drugo gotovo blago predeluje (na veliko in večinoma s stroji) in te svoje proizvode daje v promet, potem je pravilen in po zakonu utemeljen tožen odlok, da je nastala pri pritožbenem podjetju skupnost industrijskega in trgovskega poslovanja ter se zato more po citiranem zakonskem predpisu odmeriti osnovni davek temu podjetju le po stopnji 12%.

Ustanovljeno je združenje izvoznikov živine za Hrvatsko

V Zagrebu je bila v ponedeljek ustanovna glavna skupščina Združenja izvoznikov živine in živalskih proizvodov za banovino Hrvatsko. Skupščine se je udeležilo okrog 40 izvoznikov. Za predsednika združenja je bil izvoljen Franjo Kiseljak. Po skupščini je označil novi predsednik Kiseljak namen združenja takole: Razmere so pokazale potrebo, da se uvede natančna evidenca o izvozu živine, da se registrirajo izvozniki in da se dobi forum, ki bo ščitil interese izvoznikov. Takšen forum more biti samo združenje izvoznikov. Novo združenje bo sodelovalo z bansko upravo in z direk-cijo za zunanjo trgovino. Zelo potrebno bi bilo, je nadalje izjavil predsednik, da bi izvoz konj zopet prišel samo v roke trgovcev-izvoznikov.

710261 V Ljubljani

barva, plesira in kemično s n a ži obleke, klobuke

itd. Škrobi in svetločista srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Politične vesti

General Antonescu je sestavil novo vlado, ki jo tvorijo skoraj sami generali. Samo propagandni, pravosodni minister in minister za delo in socialno politiko ter minister brez listnice Mihael Antonescu niso vojniki. Gen. Antonescu je prevzel tudi zunanje ministrstvo.

Nova romunska vlada je izdala deklaracijo, v kateri pravi, da je prva in glavna naloga vlade, da zagotovi mir in red v državi. Novi ministri morajo omogočiti normalno poslovanje uprave. Nadalje morajo obnoviti avtoriteto državnih oblasti. Zunanja politika nove vlade ostane neizpremenjena in bo temeljila še nadalje na najbolj ožkem sodelovanju z državami osi.

V vsej državi je uveden vojaški režim. Vsa letališča, vse železniške postaje, vsa javna poslopja so v rokah vojske. Vsi župani bodo zamenjani. Aretacije legionarjev se nadaljujejo. Pod vojaško kontrolo je tudi vsa industrija. Od legionarjev odpušteni uradniki so zopet zavzeli svoja mesta. Aretirani legionarji, pri katerih bi se našlo orožje, bodo ustreljeni, vsi drugi pa zaprti. Železniški promet s tujino, ki je bil za časa upora popolnoma ustavljen, je obnovljen, vendar pa še ne v popolnem obsegu.

Bolgarski vojni minister general Daskalov je imel v Dobruži govor, v katerem je dejal med drugim: Svet preživlja usodne dneve. Rešje se nove meje držav. V takšnih okoliščinah mora tudi najmiroljubnejši narod kakor bolgarski voditi račun o svoji usodi in storiti svoje ukrepe. Pridrži svoje delo delu vseh Bolgarov, da postane Bolgarska neosvojljiva

trdnjava. Samo s skupnim naporom moremo sezidati ono trdno steno, ob kateri si bodo razbili svoje glave oni, ki služijo tujim interesom.

Angleška ofenziva v Afriki se po angleških vestih nadaljuje na vseh frontah z veliko naglico. V Libiji se razvijajo vojne operacije že pri Darni, na zapadu pa se približuje angleške motorizirane enice tudi že Bengaziju. Poročilo iz Kaire pravi, da se je število pri Tobruku ujetih italijanskih vojakov zvišalo že na več ko 25.000 mož. Zaplenjenih je bilo tudi 28 malih in 25 srednjih tankov, ki so še nepoškodovani.

V Eritreji so prišle britanske čete že do mesta Agordata, iz katere gre železnica proti eritrejskemu pristanišču Masavi. Angleško poročilo pravi, da je bilo tu ujetih 1100 italijanskih vojakov z brigadnim načelnikom na čelu. Italijanske čete so izpraznile naselje Um in Hagar.

Tudi v Etiopiji se s pomočjo etio-pskih upornikov nadaljuje angleška ofenziva. Zlasti pri jezeru Tan so prodrle angleške čete že daleč v notranjost dežele.

Južno-afriške čete pa prodirajo iz Kenije v Etiopijo. V Keniji ni več nobenega italijanskega vojaka. Tudi v Italijansko Somalijo so začele prodirati britanske čete.

Italijansko 234. poročilo pa pravi: Med živahnimi borbami zahodno in južno od Derne so naše čete prizadevale sovražnikovim oklopnim enotam močne izgube. Naše letalstvo je s strojnimi in z bombami obstreljevalo močne oddelke motoriziranih čet in topništva. Lovska letala so zbila dve angleški letali. Na vzhodnem bojišču se se borbe na sušnem bojišču nadaljevale ob živahnem sodelovanju naših letal. V Keniji so naši oddelki presenetili močno sovražnikovo kolono in ji prizadeli občutne izgube.

V Sicilijo so prišla nova nemška letala, v glavnem strmoglavci. Kakor se poroča iz Berlina, hočejo Nemci v prvi vrsti napadati angleško vojno brodogradnjo v Sredozemskem morju, da bi s tem pretrgali sredozemske zveze Velike Britanije. Nato pa bi nemške čete napadle Angleže v Afriki.

Posebni poročevalci ameriške radijske družbe »Columbia« je znova poročal iz Berna, da je prišlo v Milano do novih demonstracij in aretacij. Italijani so ponovno demantirali vse vesti o neredah v Italiji. Nadalje naglašajo italijanski listi, da bodo Nemci pomagali Italiji le z letali.

Grki poročajo, da so uspešno odbili veliko italijansko ofenzivo, ki je trajala že tri dni. Ofenziva italijanskih čet je bila zelo močna, izgube italijanskih čet pa da so bile zelo velike. Ko so grške čete zasedle nekatere sovražne položaje, da so našli cele kupe mrličev.

Vrhovni poveljnik britanskih čet na Bliznjem vzhodu general Wawell je prišel v Atene, kjer je konferiral z grškimi vojnimi predstavniki o sedanjih in bodočih nalogah grške vojske.

Nemški zun. minister v. Ribbentrop je objavil v reviji »Berlin-Rim-Tokio« članek, v katerem poudarja, da države trojnega berlinskega pakta ne bodo odnehale, dokler ne dosežejo svojega cilja. Prepričan je, da bodo države osi še letos zmagale.

London je preživel že osmo noč brez letalskega alarma. Splošno se sodi, da pomeni sedanje zatišje le mir pred viharjem. Nemški časopisi tudi pišejo, da ima Nemčija pripravljenih šest milijonov vojakov, ki bodo kmalu udarili. Kam in kdaj bodo udarili, ne ve seveda nihče. Kar bo Nemčija ukrenila, bo odgovor na angleške uspehe v Afriki.

Maršal Pétain je objavil nov dekret, s katerim se določa, da morajo vsi uradniki prisesti zvestobo predsedniku republike, ne pa več francoskemu narodu. Določene so stroge kazni za vse uradnike, ki bi prelomili to prisego.

Hitlerjev odgovor maršalu Pétainu (na pismo iz decembra) bo danes izročil francoski veleposlanik de Brinon v Vichyju maršalu Pétainu.

Iz francoske vlade je izstopil pravosodni minister Albert, ki je veljal kot najbolj odločen nasprotnik Lavala.

Wendell Willkie je imel takoj po svojem prihodu v London številne sestanke z angleškimi vladnimi in opozicijskimi politiki. Izjavil je, da je naravnost presenečen od visoke morale londonskega prebivalstva, ki jo je ohranilo kljub silnemu bombardiranju. Zelo prijetno presenečen je bil tudi, ko je videl, s kakšno resnostjo se obravnavajo vsa vprašanja o novi ureditvi sveta. Prepričan se je, da mora demokracija zmagati.

Kerenski je izjavil, da je zelo zmotno mnenje, da bi šli sovjeti kdaj koli proti Nemčiji.

Po italijanskih vesteh je že dosežen sporazum o sklenitvi japonsko-sovjetske pogodbe.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. januarja navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je zvišala za 10'2 na 2.796'9.

Devize izven podloge so narasle za 19'3 na 802'9.

Vsota kovanega denarja se je zvišala za 46'9 na 285'7.

Posojila so se skupno dvignila za 43'9 na 1.777'7, in sicer so se povečala menična za 44'0 na 1 tisoč 723'06, lombardna pa so se zmanjšala za 0'07 na 54'7.

Vrednostni papirji so izkazani za 20 višji z vsoto 338'08.

Escont bonov narodne obrambe se je dvignil za 91 na 7.043.

Razna aktiva so se zmanjšala za 74'3 na 1.988'8.

Obtok bankovcev se je znižal za 86'9 na 13.405'5.

Obveze na pokaz pa so narasle za 213'1 na 4.345'7.

Razna pasiva so narasla za 31'19. Celotno kritje se je znižalo od 25'29% na 25'21%, samo zlato pa od 20'73 na 20'63 odstotka.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Podružnica Poštne hranilnice na Sušaku bo po odloku finančnega ministra s 15. februarjem ukinjena.

Obtok bankovcev Turške narodne banke je znašal koncem decembra 417,8 milijona turških lir. V zadnjih tednih se je obtok povečal za 6 milijonov turških lir.

Zasedbeni stroški Francije

Francoska vlada v Vichyju je sklenila nov dogovor s Francosko banko, s katerim se zviša predjem banke Franciji za 12 na 85 milijard frankov. S tem novim kreditom bo mogla Francija kriti zasedbene stroške, ki znašajo 400 milijonov frankov na dan, do konca januarja. Sedaj sklenjeni dogovor je četrti takšen dogovor. Tudi sedanje posojilo je kratkoročno, ker upa francoska vlada, da bo mogla doseči od Nemčije novo ureditev vprašanja kritja zasedbenih stroškov. Tudi ti stroški so torej vzrok, da mora vlada v Vichyju iskati naklonjenost nemške vlade. Nakazilo zasedbenih stroškov Nemčiji se izvršuje na ta način, da ima Nemčija odprti račun pri Francoski banki v višini francoski vladi dovoljenega kredita.

Poglobitev turističnih stikov z Madžarsko

Po sklepu turistične konference, ki je bila med našimi in madžarskimi predstavniki v Budimpešti sredi decembra lanskega leta, bo

prvi recipročni izlet iz Slovenije v Budimpešto od 22. do 26. februarja t. l. Izletniki si bodo mogli ogledati vse znamenitosti mesta, muzeje in drugo pod strokovnim vodstvom; omogočeni jim bodo tudi kratki izleti v okolico mesta itd.

Predstavniki turističnih in gospodarskih organizacij v Budimpešti so pripravljene omogočiti iz-

letnikom raznih gospodarskih pagonov tudi ogled raznih gospodarskih institucij (velikih gostinskih, obrtnih, industrijskih in trgovskih obratov) ter se bodo ob tej priliki tudi poglabile gospodarske zveze med obema državama.

Ker so v času izleta v Budimpešti največje predpustne prireditve, bodo izletniki mogli priso-

stovati znano živahnemu predpustnemu življenju v lepem vele mestu ob Donavi.

Izletniki bodo potovali s kolektivnim potnim listom.

Izlet bo izveden z brzovlakom pod zelo ugodnimi pogoji.

Vse informacije in prospekte dobijo zainteresirani pri vseh uradih »PUTNIKA« v Sloveniji.

Naredba o kontroli uvoza tehničnih maščob, kopre, kolofonije in voska

»Službene novine« z dne 15. januarja so objavile naredbo o kontroli uvoza tehničnih maščob rastlinskega in živalskega izvora, kopre, kolofonije in voska. Glavne določbe naredbe so:

Čl. 1. — Pod kontrolo direkcije za zunanjo trgovino se postavljajo: kopra, vosek, svinjska mast, neuporabna za jed, mast iz kosti, surova, sulfurirana in hidrirana, olje iz parkljev, surovo, sulfurirano in hidrirano, mast degreas, ribja mast in olje, spermacet in spermacetno olje, prečiščeno in neprečiščeno, ostale živalske tolšče, kolofonija, vsa mastna olja, kokosovo olje, kokosova mast, palmovo olje in olje od palmovih koščic, surovo in hidrirano, oljeve kisline, tekoče, olein in ostale tekoče mastne kisline in njim podobne snovi s tališčem pod 40° C in stearinove in palmitinove kisline in tem podobne snovi s tališčem nad 40° C.

Čl. 2. — Blago iz čl. 1. smejo uvažati samo pri direkciji za zunanjo trgovino ali pri od nje pooblaščenih organih zaregistrirani uvozniki na podlagi uvoznega potrdila.

Čl. 3. — Uvozno potrdilo mora vsebovati:

1. številko potrdila,
2. številko, pod katero je uvoznik registriran,
3. uvoznikovo ime ali naziv in njegov sedež,
4. vrsto, količino, vrednost in izvor blaga,
5. carinarnico, pri kateri naj se blago ocarini,
6. način plačila,
7. pogoje, s katerimi se izdaje potrdilo,
8. rok veljavnosti potrdila,
9. opozoritev, v katerih primerih je potrdilo ob veljavo in
10. navodilo za carinarnico, ki naj blago ocarini.

Vsakemu potrdilu mora biti priložen kontrolni list, ki ga mora poslati carinarnica v 5 dneh direkciji po ocarinjenju.

Čl. 4. — Uvozna potrdila izdaja direkcija ali od nje pooblašeni

organi. Brez tega potrdila se blago ne carini.

Uvozno potrdilo je javna listina in neodtujljivo ter neprenosljivo na drugo osebo. Zlorabe se kaznujejo po kazenskem zakonu.

Čl. 5. — Uvozniki, ki hočejo še nadalje v čl. 1. navedeno blago uvažati, morajo v 15 dneh po uveljavljanju te naredbe vložiti na direkcijo prošnjo za registracijo. Tej prošnji se mora priložiti:

1. Overjen in kolkovan prepis obrtnega dovolila ali pooblastila v smislu § 456. obrtnega zakona.

2. Potrdilo pristojne strokovne prisilne združbe o članstvu pri njej, ki mora biti izdano po uveljavljanju te naredbe. Trgovcem-uvoznikom mora potrdilo overiti pristojna zbornica.

3. Zadrage morajo priložiti prepis pravil.

4. Seznam uvoženih količin blaga iz čl. 1. v l. 1938. in 1939. ali 1939. in 1940. z navedbo številke in datuma uvoznih carinskih deklaracij (količina in vrednost) in carinarnic, pri katerih se je blago uvozilo. Priložiti se morajo izvirne deklaracije, ki se po primerjavi vrnejo. Če se ne morejo priložiti izvirne deklaracije, se mora predložiti overjen izpisek iz uvoznega kontrolnika min. za finance, iz katerega mora biti razvidno, kolik blaga iz čl. 1. te naredbe je uvoznik v teh letih uvozil.

5. Industrijsko podjetje mora predložiti tudi overjen prepis komisijekega poročila pristojnega oblastva o zmogljivosti podjetja za predelavo blaga iz čl. 1. pri 8 urnem delu in v 300 delovnih dneh.

V register se vpišejo uvozniki, ki dokažejo, da spolnjujejo navedene pogoje. O izvršeni registraciji mora direkcija prosilca obvestiti z odlokom.

Čl. 6. — Po registraciji mora uvoznik v 15 dneh pri direkciji položiti varščino 15.000 din, zadruge in obrtniki pa le 3.500 din v gotovini ali v vrednostnih papirjih ali hranilnih knjižicah z vodo, za katerega jamči država

ali samouprava. Varščina se vrne, ko preneha registracija, razen v primeru čl. 8. te naredbe.

Čl. 7. — Registracija preneha z izbrisom uvoznika:

1. če ne položi o pravem času varščine,
2. na podlagi njegove izjave, da se črta iz registra uvoznikov,
3. če preneha izvrševati obrt,
4. če nastopi primer iz čl. 8. te naredbe.

Čl. 8. — Direkcija oz. nje pooblašeni organi morejo ustaviti izdajanje uvoznih potrdil, če

1. se uvoznik ne ravna po predpisanih pogojih,
2. ne nabavi določene vrste blaga ali določenega izvora,
3. ne kupi blaga po določenih cenah,
4. ne pošlje v pravem času podatkov o zalozah blaga in o cenah, po katerih je kupil blago in če
5. ne pošlje podatkov o proizvodih, ki jih izdeluje iz blaga iz čl. 1. te naredbe.

Trajno se ustavi izdaja uvoznih potrdil uvoznikom, katerim je bila izdaja teh potrdil trikrat začasno ustavljena v 24 mesecih.

Trajna ustavitev potrdil povzroči izbris iz registra uvoznikov ter izgubo položene varščine v korist posebnega proračuna direkcije.

Čl. 9. — Ta naredba stopi v veljavo na dan razglasitve v »Službenih novinah« (dne 15. januarja), določbe čl. 2. in 2. odstavka čl. 4. pa v 30 dneh potem, ko stopi ta naredba v veljavo.

Ni ravno razvidno, zakaj se dovoljuje zadrugam tako zelo znižana varščina, razen seveda, če se hoče poudariti, da ima zadruga vedno privilegije, če jih zasluži ali ne. Namen varščine je vendar ta, da se zagotovi natančno izpolnjevanje predpisanih pogojev in kdor se proti tem pregreši, se kaznuje z izgubo varščine. Zakaj bi v tem primeru bil nekdo manj kaznovan ko drug, ni ravno razvidno.

V naredbi tudi ni jasno pove-

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

dano, katero oblastvo je pristojno za ugotovitev zmogljivosti podjetja. Banska uprava je mnenja, da spada to v njeno pristojnost, Zveza industrijev pa je mnenja, da bi bilo bolje, če bi se ta posel poveril sreskim načelstvom. Rok za vložitev prošnje je kratek in marsikatero podjetje verjetno ne bo moglo pravočasno dobiti zahtevnega komisijekega poročila o zmogljivosti. Vendar pa naj podjetje kljub temu vloži prošnjo za registracijo s pripombo, da bo poročilo o zmogljivosti predložilo kasneje.

Zunanja trgovina

V Carigrad se je vrnila grška delegacija, ki je bila 40 dni v Moskvi, da se pogodi o nabavi sovjetskega žita in premoga. Delegacija pa se je vrnila brez vsakega uspeha. Za žito so zahtevali sovjeti zvišane cene, premog pa bi dobili le pod pogojem, da Grčija vrne Sovjetski Rusiji ladje, katere je že prodala in ki sedaj plujejo pod britansko zastavo. Vendar pa ni dolgo tega, ko so prišli iz Rusije polnim z žitom in premogom, natovorjeni grški parniki. To blago pa je bilo naročeno že prej.

Švicarska trgovinska delegacija je prišla v Moskvo in je s tem prišlo prvič do uradnega stika med Švico in Sovjetsko Rusijo. Nova trgovinska pogodba se namerava skleniti na mnogo širšem temelju, kakor pa so se dosedaj gibali trgovinski odnosi med tema državama.

Italija izdala sedaj na mesec 300.000 kg lanitela-umetne volne. Za to volno potrebni kazein je do polovice uvozila Italija iz Danske in Nizozemske.

Italija je v l. 1940. uvozila iz Albanije 250.000 ton zemeljskega olja.

Proizvodnja celuloze iz surovin se je v Italiji v l. 1940. v primeri s prejšnjim letom podvojila ter dosegla 1 milijon stotov, t. j. eno četrtno vse njene potrebe. V štirih letih bo Italija krila vse svoje potrebščine.

Iz zadrugnega registra

Vpisala se je Mlekarska in prodajna zadruga z o. j. v Poljanah nad Skofjo Loko. Razdružile so se in prešle v likvidacijo: Kmetijsko društvo v Dankoveh, r. z. z o. z., Sadjarska in vinarska zadruga v Leskovcu pri Krškem in »Dom služkinj«, Maribor.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Volitve v kongres leta 1934. so pokazale, da je bila Rooseveltova politika nekako v skladu z ljudsko voljo, kajti demokratska stranka se je še ojačila, republikanska pa oslabilila. Tako je z novim zaupanjem predsednik lahko razglasil 4. januarja 1935. širši delovni načrt glede smotrnejše izrabe naravnega bogastva, socialnega zavarovanja in zavarovanja rodbinskih domov. Toda takrat je že popuščal duh enotnosti, ki je v času velike stiske in strahu združeval vse sloje s predsednikom. Niti voditelji niti ljudstvo še niso bili pripravljeni za izvedbo take gospodarske politike, ki bi bila v skladu z gospodarskimi dejstvi. Od desetletja do desetletja so statistike industrije, kmetijstva in delavstva dokazovale, da samostojna kmetija in občina dejansko izumirata ter da so vsi interesi prebivalstva tesno medsebojno prepleteni, v nekem sistemu, ki bi se pravilno imeno-

val kolektivizem. Toda že ta beseda sama je vzbujala grozo pri urednikih, profesorjih in obče pri voditeljih javnega mnenja, ki so še zmerom ponavljali zastarela gospodarska načela. In tako ni bilo v krizi niti izdelanega programa niti izučeni ljudi, ki bi mogli pravilno izvesti naloge, kakršne je morala tako nenadno prevzeti vlada Združenih držav. V teh okoliščinah sta označevala vso politično dejavnost naglica in improviziranje. Bodisi zaradi tega, ker so se bili lotili prevelike naloge, bodisi zato, ker ni bilo potrebnih zmognosti ali pa ker je bil morda napor prehud za zasebne koristi, so se načrti uprave začeli razkrajati. Pridobitni nagon je zagrabil prvo svojo priliko za zadovoljitev, individualisti so planili na svoj plen in »spontani duhovni vzgon« izza marca 1933. je prešel. Velik del gospodarskega intelektualnega in moralnega voditeljstva, ki se je bilo zbralo okrog »New Deal«, je skopnel. »Možganski trust«, sestavljen iz nekaterih zaupnih svetovalcev, se je razšel. Vendar je imel prezident Roosevelt še nadalje na svoji strani večino volivcev.

Nasprotstvo med vrhovnim sodiščem, kongresom in predsednikom

V osredju narodnega odra je predsednik Roosevelt odigral svojo vlogo voditelja, in v prvih mesecih svojega vladanja je po oblasti, katere simbol je bil, in po sili svoje osebnosti dosegel splošno priljubljenost, kakršna je bila redkokdaj naklonjena neki javni osebnosti v Ameriki. Niti v času vojne niso bili predsedniki Združenih držav navajeni tako navdušenega sodelovanja svojih političnih nasprotnikov in svoje stranke. Nezaposlenim ljudem, siromakom, zadolženim farmerjem in malim posestnikom je bil knez z bliščem oklepom, ki vodi trume pravičnosti zoper sile teme in zmede, knez-bojovnik za mir in človečanstvo. Niti glede široke politike niti na podlagi osebnosti odvrtnosti niso njegovi kritiki vodili znatne opozicije proti njemu. V važnih zadevah so se podali njegovemu vodstvu. Kolikor se na splošno niso strinjali, je bilo to sporadično in ne organizirano.

V kolikor je kongres sploh kazal neodvisnost, je šlo bolj za podrobnosti, kakor pa za načela. Prisrčen proti tisku, obdarjen s prijetnim glasom za »večerno kramljanje« po radiu, je predsednik v teh mesecih nekako držal ves narod v čaru svojega magnetizma. Dejanja, ki so jih zabavljali smatrali za napake, so se presojala kot navadne pogreške človeka, ki pogumno in odločno poskuša rešiti narod gospodarske stiske in duhovnega poraza. V teh okoliščinah je predsednik Roosevelt zasenčil vse druge osebnosti v vladi in vse »gospodarje sveta« v deželi.

Na drugem koncu Pennsylvanijske avenije je zasedalo Vrhovno sodišče* in v tem času, odkar je prevladovala eksekutivna oblast, obravnavalo razmeroma malo važne zadeve, nezanimive za množice, zatopljene v to, da rešijo vsaj svojo kožo. Kljub temu

* Ustavno sodišče; sestoji iz devetih članov, presoja ustavnost oziroma neustavnost vseh novih zakonov.

so strokovnjaki vedeli, da se zakoni, ki so šli skozi kongres, tičejo gospodarskih zadev življenjskega pomena in da bi njih ustavnost utegnili biti sporna. Ostroumni pravniki so vedeli za nastajajoče spore in so zgodaj začeli premišljevali o izidu. Če bi bila vlada silila, naj se odloči o vseh njenih primerih v jesenskem zasedanju sodišča l. 1933., bi ji bil nemara atmosferski pritisk gospodarskega položaja prinesel zmago. Toda iz mnogih razlogov je bila razprava odložena, predvsem nemara zaradi pomanjkanja časa, bolj kakor iz strahu pred izidom. Najbrže ni mnogo laikov verjelo, da se bo Vrhovno sodišče upalo podirati stebre velike stavbe, postavljene, kakor se je trdilo, za rešitev dežele. Niti vsi pravniki niso tega verjeli. V natančni analizi ustavnih in gospodarskih zapletov je prof. E. S. Corwin nakazal nevarnosti, ki so prežale v pravnem vmešavanju starega stila in dal svoji knjigi pomembni naslov »Zaton Vrhovnega sodišča.«

(Dalje prihodnjik.)

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje tvrdke:

Benedik Frane, Dolenja vas. — Obratni predmet: trgovina z lesom.

Fran Lenassi, Kamnik. Obratni predmet: trgovina z lesom.

Mestna hranilnica v Kamniku. Zaved posluje po uredbah o občinah hranilnicah z dne 24. novembra 1938. in 6. oktobra 1939. Ustanoviteljica hranilnice je Mestna občina Kamnik. Člani upravnega odbora so: dr. Zvokelj, odvetnik, Cene Grčar, mesar, Mirko Klemenčič, trgovec, Ivan Benkovič, tesar, Avgust Mejač, trgovec, vsi v Kamniku, Nande Novak, župan, Vrhpolje, Avgust Ogrinc, posestnik v Mekinjah, dr. Pucelj, zdravnik, dr. Vidic, vladni svetnik v p. in Alojzij Bizjak, ravnatelj Mestne hranilnice, vsi v Kamniku.

Adolf Bianchet, Ljubljana. — Obratni predmet: Lesna trgovina.

Delniška gradbena družba ing. Dukič in drug, d. d., Ljubljana. — Besedilo firme tudi v srbohrvaščini in nemščini. Namen družbe je projektiranje in izvedba vseh v področje inženirjev in gradbenikov spadajočih del. Delniška glavica znaša 2 milijona din in je razdeljena na 2000 v gotovini plačljivih delnic po 1000 din. Ob ustanovitvi je bilo vplačanih 40% delnic, ostale pa morajo biti plačane v enem letu po registraciji. Delniška glavica se more brez posebnega dovoljenja drž. oblasti zvišati. Na ustanovnem obnem zboru so bili izvoljeni v upravni svet: Fran Dukič, dvorni svetnik v p., inž. Adolf Leon Dukič, gradbeni podjetnik, inž. Evgen Stern, višji gradbeni svetnik v p., vsi v Ljubljani. Trvdsko zastopata dva člana upravnega sveta ali en upravni svetnik in en prokurist ali dva prokurista, vsi kolektivno.

Gregore & Co. d. d., veletrgovina s kolonialnim in špecerijskim blagom, Ljubljana. Obratni predmet: Družba je med drugim upravičena: ustanavljati in obratovati trgovino vsake vrste na debelo in drobno (zlasti s kolonialnim, špecerijskim blagom, deželimi pridelki, pijačami itd.), ustanavljati in obratovati tovarniška in obrtna podjetja za mehanično in kemično predelavo prej naštetih predmetov, ustanavljati in obratovati v to potrebna podjetja, nakupovati in jemati v zakup in pridobivati nepremičnine s poprej navedenimi nameni. Temeljna delniška glavica znaša 950.000 din in je razdeljena na 9500 polno vplačanih delnic po 100 din. Upravni svet, ki načeluje družbi, tvorijo: Ivan Gregore, trgovec, Vera Gregore, roj. Kupnik, soproga trgovca in Franc Heinrihar ml., industrialec, vsi v Ljubljani. Trvdsko zastopata po dva člana upravnega sveta ali en član in en prokurist ali dva ali več uradnikov družbe, katerim je podelil upravni svet to pravico.

Primožič Janko, trgovina z lesom, Škofja Loka, Spodnji trg 15.

»Elma«, javna trgovska družba ing. Rupnik Zdenko in Janez Volk, Ljubljana. Obratni predmet: izdelovanje in prodaja elektromateriala in izdelkov iz umetnih snovi. Javna trgovska družba. Družbenika ing. Zdenko Rupnik in abs. tehnik Janez Volk, oba v Ljubljani. Družbo zastopata oba družbenika skupno.

»Lesex« Artur Šachs, lesna eksportna družba, trgovina, Ljubljana.

Josip Pirc, Rakek. Obratni predmet: trgovina z lesom.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Levko Petovar, trgovina z mešanim blagom, Ivanjkovi pri Ormožu. Izbrise se dosedanja imetnica Petovar Katinka, vpiše pa nova imetnica Ogorelec Danica, roj. Petovar.

»Ageko«, agencijsko, komisij-sko in informativno podjetje, družba z o. z. v Ljubljani. Izbrise se poslovodja Alojzij Zajec, vpišeta pa se poslovodji Resman Egidij, trgovec v Ljubljani in Resman Marija, njegova soproga.

Hotelska družba z o. z. v Ljubljani. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Vitko Mejač, gostilničar in posestnik v Komendi.

Marn Josip, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator: Marn Josip, pleskarski in ličarski mojster v Ljubljani.

»Produkta«, tovarna za kis in kemične proizvode, družba z o. z. Ljubljana. Spremenila se je točka 8. pravil.

B. Pauer, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator: Pauer Božidar, trgovec v Ljubljani.

Splošno jugoslovensko bančno društvo d. d. Beograd, podružnica Ljubljana. Vpiše se prokurist Križ Janko, bančni uradnik v Ljubljani.

Izbrisale so se naslednje firme:

Grajsko-kolovška lesna industrija Felix Stare, Kolovec — po končani likvidaciji.

Podravska tiskarna, družba z omejeno zavezo, Maribor — zaradi končane likvidacije.

L. Brezovnik, trgovina z mešanim blagom, Vojnik — zaradi opustitve obratovanja.

Kako so plačani kolhozni kmetje

Pri neenakem delu tudi neenaki zaslužki

Življenje ima svoje zakone in svoja pravila, ki jih tudi najbolj dosledno izvedene teorije ne morejo spremeniti. Takšen življenjski zakon je tudi, da vsi ljudje ne delajo enako in da zato tudi ne morejo vsi enako zaslužiti. V Sovjetski Rusiji so hoteli prvotno ta nauk ovreči in uvesti tudi popolno enakost v dolžnostih in plačah. Kmalu pa se je izkazalo, da bi v tem primeru vsi gospodarski načrti propadli in zato so se zaradi uspeha petletke uvedle posebne nagrade za najbolj uspešne delavce. Sedaj so pod silo razmer morali uvesti režim višjih nagrad za višje delo tudi v kolhoznom gospodarstvu, tem najbolj tipičnem sovjetskem gospodarstvu.

Na podlagi poročil sovjetskih listov objavlja o tem tednik »Das Reich« zanimiv članek.

V nekem kolhozu (kolektivnem kmečkem gospodarstvu) v bližini Moskve je dobila kmetica nalog, da pase kolhozne prašiče. Kmetica pa je imela menda druga opravila ali pa se ji morda tudi ni zljubilo ter je naročila svojemu sinu, da opravi to delo. Sinko pa je opravil delo na svoj način in ni gledal na to, da bi se preišči res dobro na krmili. Posledica tega je bila, da so se premalo zredili in da so dali premalo masti.

Sovjetski časopisi pa navajajo tudi naslednje primere. V Ukrajini je ena »brigada« (delovna skupina za obdelovanje veleposestev) pridelala na 25 ha v 370 delovnih dneh le 136 stotov sladkorne repe, druga brigada na zemlji enake kakovosti pa v 350 delovnih dneh 2115 stotov. Druga brigada je pridelala torej znatno več, dobila pa je manj plače, ker se je v Sovjetski Rusiji plačevalo delo v kolhozih po delovnih dneh.

Podoben primer so navajali sovjetski listi tudi pri proizvodnji mahork (ljudski najcenejši tobak). Ena brigada je proizvela v 39 delovnih dneh na površini 0,2 hektarja 7 stotov mahork, druga pa le 1,43 stota, a je pri tem dobila plačan še en delovni dan več.

Zato so zahtevali sovjetski listi, da se za kolhozno gospodarstvo uvede še dodatno plačevanje, da bi se s tem povečal donos. Uveljavlja se torej zopet staro kapitalistično načelo, da je tem bolje plačan, kolikor kdo več stori. Ker sovjetska vlada danes zelo gleda na to, da se donos zemlje poveča in proizvodnja dvigne, so naletele

zahteve časopisja na dober odmev v odločujočih krogih.

Zato sta Sovnarkom (sovjet narodnih komisarjev, t. j. sovjetska vlada) in CIK (Centralni izvršni odbor stranke) izdala uredbi (ki ima torej tudi podpisa Stalina in Molotova), s katero se uvaža dodatna nagrada za vse dosežene uspehe, ki presegajo načrt. S to novo vzpodbudo naj se doseže zvišana proizvodnja v vseh panogah kmetijstva, kar bo v dobro tako kolhozom ko tudi državi.

Na tej teoretični podlagi se je izdelal zelo kompliciran sistem za izračunavanje dodatnih nagrad, ki naj bi upošteval tudi večje uspehe posameznih kolhozov in delovnih skupin.

Primeroma lahko se je ta naknadna nagrada določevala pri žitaricah. Žitna polja se obdelujejo večinoma s traktorji ter uporabljajo tudi mlatični stroji. Brigada, ki je pridelala več žita, kakor bi ga morala po načrtu, je dobila eno četrtino več pridelane količine v naturi. Podobno se je določala tudi dodatna nagrada za sojo, krompir, razne povrtnine, konopljo, sončnice itd. Pri kulturi ricinusa pa se je ta nagrada zvišala na eno tretjino. Za višjo proizvodnjo bombaža, lanu, krmil itd. pa se je izplačala dodatna nagrada tudi v denarju.

Mnogo težje pa je bilo določiti naknadno nagrado pri živinoreji. Navadno se je ta plačala na ta način, da je oseba, ki se je bavila z rejo živine, dobila določeno količino mleka kot posebno nagrado za večje uspehe, kakor pa so bili določeni po načrtu. Tako je določeno, da se dobi za vsakih 10 kg več zrejene žive teže po 5 litrov mleka.

Določen pa je bil tudi posebni način, kako se izračuna predpisana količina, ki se mora pridelati. Tako je bilo predpisano za ozimno pšenico, da se mora na ha pridelati 15,2 stota, normalni donos za rž je bil določen na 13,2, za riž na 39, surovi bombaž na 5,8, krompir 120 stotov, sladkorno repo 202 stota itd.

Pri svinjereji se računa, da pri reji 6 prešičev na površini 100 ha tehta vsaka svinja 90 kg.

Končno pa se je določilo tudi minimalno število delovnih dni, ki jih mora opraviti vsako kolektivno gospodarstvo, če hoče dobiti pravico na dodatno nagrado. Posebne nagrade so določene tudi za predsednike kolhozov in za kvali-

ficirane kmetijske delavce, ki se v Sovjetski Rusiji navadno imenujejo »agronomi« ali »agrotehnik« in »zootehnik« (živinorejci)!

Naknadna nagrada se izplača hkratu z razdeljevanjem kolektivnega dohodka, potem ko so bile izvršene vse obveznosti do države. Kvarljivi proizvodi pa se morajo oddati tudi vnaprej.

Tudi v Sovjetski Rusiji se torej uveljavlja načelo, da določa višina nagrade izvršeno delo.

Doma in po svetu

Min. predsednik Cvetković je imel ob otvoritvi radijske postaje v Skoplju govor, v katerem je med drugim dejal: Mi želimo in hočemo mir. Zato naj ohrani naš narod v sedanjih težkih trenutkih to, kar je neobhodno potrebno: popolno notranjo disciplino. Napeti moramo vse sile, da v svobodi in neodvisnosti napredujemo in izoblikujemo svoje nacionalno življenje.

Prosvetni minister dr. Krek je odobril pogodbo med Higieniskim zavodom in ljubljansko univerzo glede odstopitve zemljišča za zgraditev akademske menze, ki se bo začela v kratkem zidati.

V »Službenih novinah« z dne 28. januarja je bila objavljena naloga o ustanovitvi samostojne obrtniške zbornice v Ljubljani ter o razdelitvi ljubljanske zbornice za TOI.

Nad Sušakom sta se znova pojavili dve neznanji tuji letali. Naša protiletalska obramba je takoj dala z raketami tujima letalom znak, da se oddaljita. Eno letalo je takoj nato odletelo proti Reki, drugo pa je še nadaljevalo svoj polet proti Martinščici, nakar se je tudi to letalo oddaljilo.

Pri zadnjem bombnem napadu na Solun je padlo več bomb tudi na naše svobodno pristanišče v Solunu. Človeških žrtev pa ni bilo in tudi materialna škoda ni posebno velika.

V ponedeljek je bila slovesno otvorjena nova radijska postaja v Skoplju.

Posebno slovesno so letos v vsej državi, zlasti pa v Beogradu proslavili dan sv. Save.

Politične oblasti v Zagrebu so razpustile glavno podružnico Jugoslovanske Matice ter zapečatile njene prostore v Zagrebu.

Razstava Franja Klemenčiča se odprla v nedeljo dopoldne v Jakičevem paviljonu v Ljubljani. Obiščite zanimivo razstavo.

V tiskarni »Grafika« v Zagrebu je eksplodiral peklenjski stroj, ki je bil položen pod rotacijski stroj. 7 oseb je bilo aretiranih.

Potniški vlak je na progi Pančevo-Beograd zadel na velik tovorni avto in ga prevrnil. Na avtu je bilo 8 delavcev in sofer. Trije delavci so bili ubiti, štirje pa hudo ranjeni.

V Subotici in tudi nekaterih drugih krajih Vojvodine se je podrla več hiš, ker je voda izpodjedla temelje.

Madžarski zunanji minister grof Csaky je umrl v starosti 45 let. Kot sin stare madžarske plemiške rodbine se je posvetil diplomatski karieri ter se zlasti izkazal kot sodelavec zunanjega ministra Kanye, ko se je začela delitev

Češkoslovaške. Csaky je imel zelo dobre stike s Poljaki, kar mu je tedaj zelo koristilo. Po odstopu ministra Kanye je postal Csaky zunanji minister ter dosegel Madžarski znane teritorialne pridobitve. Svojo zunanjo politiko je popolnoma naslonil na politiko držav osi ter sklenil tudi z Jugoslavijo prijateljski pakt. Veljal je kot iskren prijatelj jugoslovanskega naroda. Bolehal je na ledvicah in srcu in v tem je vzrok njegove prerane smrti. Pokopan bo na državne stroške.

Grof Ciano, ki ima v vojski čin polkovnika, je prevzel poveljstvo neke zračne eskadrile in bo nastopil s svojimi letalci, kakor se poroča, v Albaniji. Zaradi odhoda grofa Ciana na bojišče, bo Mussolini sam prevzel vodstvo zunanje-ga ministrstva.

Bivši ameriški predsednik Hoover je izjavil, da ima po njegovih informacijah Belgija živil samo še za en mesec.

Začeli so se zopet napadi nemških letal na London. Willkie je doživel prvi letalski alarm v Londonu.

Na seji angleške spodnje zbornice je minister Dalton izjavil, da je angleška vlada ugotovila, da so sovjeti kupili v Združenih državah 30.000 ton bombaža, 75.000 ton bakra in 144.000 ton petroleja. Vse te količine blaga bodo najbrže dobavili Nemčiji, ker pred vojno niso kupovali sovjeti v USA ne bombaža, ne bakra niti petroleja. Minister je nadalje izjavil, da se je angleška vlada prepričala, da treba sodelovanje SSSR in Nemčije vzeti bolj resno. Storjeni so ukrepi, da se pošiljanje blaga iz Amerike skozi SSSR v Nemčijo zavre.

Minister za nabave irske države Lemass je izjavil, da nevarnost invazije še ni minila in da se more čez kak teden še zelo povečati.

Kitajci poročajo, da so potopili na Jangcekiangu japonsko transportno ladjo. 1000 japonskih vojakov je pri tem utonilo. Dva dni kasneje so potopili še eno ladjo, ki je bila natovorjena z vojnimi materiali.

Turški radio je sporočil, da je maršal Graziani odstopil. Vest pa še ni potrjena.

Morilec nemškega majorja Dörringa še ni bil ustreljen, temveč pride v kratkem pred sodišče.

Islandijo nameravajo Združene države Sev. Amerike po trditvi tržaškega »Piccola« uporabljati kot oporišče za pošiljanje vojnega materiala v Anglijo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljene plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

**POMLADANSKI
DUNAJSKI VELESEJEM
WIENER MESSE**

9. DO 16. MARCA 1941.

Poljedelstvo (vsi poljedelski stroji) — vrtnarstvo — sadjarstvo — vinogradništvo — ribolov in ribogojstvo — čebelarstvo — kemična industrija — mlekarstvo — kletarstvo

**Na področju tehničnega velesejma
AVTOMOBILSKA IN MOTOCIKLISTIČNA
RAZSTAVA**

Prijave najpozneje do 10. februarja

Vsa obvestila in navodila dajejo:

J. Kulhanek, počastni zastopnik za dravsko banovino in banovino Hrvatsko, Zagreb, Ulica Kraljice Marije 24, tel. 51-85.

H. Pfannenstill, gen. zastopnik za vso Jugoslavijo, Beograd, Bosanska 29, tel. 30-881.

Dopusti na vseh železnicah

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

tistega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!